

Kaplica w Kominkach

Kaplica p.w. św. Jana Chrzciciela w Kominkach położona jest w centralnej części wsi, (działka nr 18) usytuowana szczytem fasady do drogi wylotowej w kierunku Rynu Reszelskiego. Budynek jest obecnie filią parafii p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła w Reszlu, ujęty został w rejestrze zabytków województwa warmińsko - mazurskiego. Kaplica jest to niewielki obiekt o charakterze kultowym. Pełniła rolę świątyni lub dobudówki, bądź wydzielonej przestrzeni w obrębie większych obiektów sakralnych. Kaplice pełniły różne dodatkowe funkcje, stąd też wyróżnia się liczne ich podtypy: cmentarne, przykościelne, pomnikowe, odpustowe. Chętnie też wykorzystywano ich architektoniczny schemat do budowy grobowców rodowych. Wznoszono je w intencjach dziękczynnych, błagalnych, komemoratywnych oraz dewocyjnych, zwykle jako dobudowy do już istniejących kościołów lub w ich pobliżu. Kaplicami często określa się niewielkie kościoły przy zakładanych szpitalach miejskich. Doskonałymi przykładami takich obiektów są zachowane do dzisiaj: kaplica p.w. św. Anny we Fromborku z połowy XV w. przy szpitalu św. Ducha, czy dobudowana do tamtejszej katedry kaplica p.w. św. Jerzego z końca XV w. Z okresu barokowego zachowały się wysokiej klasy artystycznej kaplice, m.in. św. Brunona w Wozławkach z fundacji kanonika Eulenburga z 1728 r., - po jego nawróceniu się na katolicyzm, czy biskupa Krzysztofa Andrzeja Szembeka w katedrze fromborskiej z 1735 r. Kaplice takie w przeciwieństwie do kapliczek zawierały zwykle kompletne wyposażenie liturgiczne i bogatą oprawę artystyczną (np. polichromię). Wiele kaplic podobnie jak kościołów na przestrzeni lat wielokrotnie przebudowywano, w efekcie czego ich architektura posiadać może komplikację różnych stylów historycznych. Powodowane to było nie tylko zmianami upodobań estetycznych fundatorów, czy koniecznością rozbudowy - w miarę zwiększającego się zapotrzebowania czy popularyzacji miejsca, ale również czynnikami naturalnymi jak pożary, zaważenia czy zużywanie materiału. Kaplice przybierały kostium stylistyczny w zależności od epoki historycznej, choć w większości przypadków ich wygląd był wynikiem odzwierciedlenia architektury pobliskich kościołów - przetwarzanych tu w wersji uproszczonej przy znacznie rozciągniętych okresach panowania poszczególnych stylów. W czasach zaboru pruskiego przeszczepiano ogólne katalogowe wzory dla tego typu obiektów spotykane również na innych obszarach. Na Warmii najwięcej istniejących do dzisiaj Kaplic powstało w stylu barokowym i neobarokowym, jak również panującym przez cały XIX i XX w.

neogotyku wraz z jego filiacjami (m.in. kaplice w Jędrychowie, Bisztynku, Gietrzwałdzie). Kaplica w Kominkach została wybudowana w 1843 r. jednak jej obecna szata architektoniczna wskazuje, że budynek musiał być przekształcany w późniejszym okresie. W stylistyce obiektu widać wyraźnie nawiązanie do późnobarokowej fasady kościoła p.w. św. Krzyża w Reszlu jak i świątyni odpustowej w Międzylesiu Lidzbarskim, przy jednoczesnym wzbogaceniu partii szczytowej typowymi detalami z repertuaru XIX w. eklektyzmu. Współwystępują one jako elementy architektury renesansu północnego (obeliski, wazony) wmieszane w barokową strukturę powielając tym samym charakterystyczny układ wykorzystywany często pod koniec XIX w., w szczytach kamienic czynszowych, pałaców i dworców. Kaplica w Kominkach jest budowlą ceglana, parterową posadowioną na fundamencie kamiennym o rzucie prostokąta, tynkowaną, zamkniętą dachem dwuspadowym, pokrytym holenderką. Fasada artykułowana jest dwiema parami pilastrów podzielonych w partii okapowej podwójnymi pasami gzymsu imitującego belkowanie. Na osi fasady otwór wejściowy zakończony lukiem pełnym. Całość zamknięta szczytem akcentowanym parą pilastrów, półkolistym oknem oraz spływami wolutowymi, flankowanymi postumentami zakończonych obeliskami. W polu szczytu pod spływami wyraźnie zarysowane ślimacznice, górną jego partię wieńczy naczółek segmentowy. Elewacje boczne budynków artykułowane parami półkolistych zamkniętych otworów okiennych, tylna - zwieńczona parą postumentów i sygnaturką. We wnętrzu kaplicy znajduje się drewniany ołtarz wraz z retabulum pochodzący z XIX w. wykonany w stylu eklektycznym - jednakże z czytelnym akcentem neogotyckim w postaci zastosowania wimpergi jako zwieńczenia partii głównej. W strefie środkowej umieszczono obraz przedstawiających scenę chrztu Chrystusa w Jordanie a w niszach bocznych figury Jezusa i św. Barbary. Pomieszczenie nakryto stropem drewnianym belkowym zdobionym ornamentami w postaci malowanych wici akantowych związanych w spiralę. Całość kompozycji wpisana jest w cztery odrębne kwatery, oddzielone pobiłą stropu - tworzącą zarazem wyraźnie wyodrębniony krzyż. Kaplica w zwieńczeniu szczytu, posiada sygnaturkę, pełniącą analogiczną funkcję jak przy większych świątyniach, stąd też obiekty takie budowano w miejscowościach nie posiadających własnych kościołów oraz oddalonych od większych ośrodków wiejskich. Brzmienie dzwonków wykorzystywano głównie w czasie procesji i nabożeństw. Służyły także do zwoływania wiernych na Anioł Pański, zawiadamiały o

czyjejs śmierci oraz alarmowały mieszkańców o niebezpieczeństwie (m.in. pożarach) Stan kapliczki można określić jako dobry. Pewnym mankamentem jest obecność wilgoci w murach jak również betonowych słupów wysokiego napięcia w bezpośrednim sąsiedztwie kaplicy – niekorzystnie wpływających na walory ekspozycyjne obiektu. W kontekście ochrony szeroko rozumianego krajobrazu kulturowego należy uwzględnić następujące działania i przeciwdziałania: • wytyczenie w przyszłości innego przebiegu linii elektrycznej, nie kolidującej z ekspozycją obiektu • stałą ochronę ekspozycji krajobrazowej kapliczki poprzez m.in. redukowanie elementów chaotycznych takich jak: wysokie lub prefabrykowane płoty, stragany, wiaty, garaże, szyldy reklamowe, parkingi czy źle zakomponowaną zieleń • odtwarzanie historycznych założeń zielonych nowymi nasadzeniami w gatunkach pokrewnych długowiecznych (dąb, jesion, lipa, klon) • zabezpieczenie obiektu przed podciąganiem wilgoci

Autor opisu: Maurycy H. Domino Prawa do opisu: CC BY-NC-SA 3.0 PL
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/pl/legalcode> Kapliczka w Kominkach – własność Parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Reszlu. Prawa do wizerunku cyfrowego: CC BY 1.0
<https://creativecommons.org/licenses/by/1.0/deed.pl>